

जनज्योति

साप्ताहिक

Janajyoti Weekly

■ वर्ष: ८८ ■ अंक : ३९ ■ २०८२ चैत्र १५ गते आइतबार ■ Sunday, 29 Mar. 2026 ■ मूल्य रु. ७।-

बालबालिकालाई लागूऔषध दुरुपयोगबाट बचाऔं

- ◆ लागूऔषध सामाजिक अपराध हो, कोही कसैले प्रयोग नगरों,
- ◆ बालबालिकालाई लागूऔषधको प्रयोगबाट टाढा राखौं,
- ◆ बालबालिकाको संगतमा ध्यान दिऔं,
- ◆ लागूऔषधबाट हुने हानी र कानूनी परिणामको बारेमा जानकारी दिऔं,
- ◆ बालबालिकासँग नियमित संवाद गर्ने गरौं,
- ◆ बालबालिकालाई घरमा माया र समय दिने गरौं,
- ◆ विद्यालयमै जीवन उपयोगी शिक्षा दिने गरौं,
- ◆ बालबालिकाको सकारात्मक नतिविधिलाई प्रोत्साहन गरौं।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

हावाहुरीको वितण्डा

दमक । शुक्रबार राति आएको हावाहुरी र असिनापानीले फाकाका विभिन्न स्थानमा व्यापक क्षति पुऱ्याएको छ। तीव्र हावाका कारण घरका छाना उड्नुका साथै कृषि बाली नष्ट भएको छ भने बिजुलीका पोल ढक्त्ता विद्युत् सेवा समेत प्रभावित बनेको छ। जिल्लामाभरि भौतिक संरचना र जनजीवनमा उल्लेख्य असर परेको जनाइएको छ। शिवसक्ती नगरपालिका-६ अन्तर्गत शिवगन्ज बजार आसपासका क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी क्षति देखिएको छ।

वडाध्यक्ष मनोज खुलालका अनुसार धेरै घर तथा विद्यालयका छाना उडेका छन्। सबकमा रुख ढक्त्ता यातायात अवरोध बनेको छ भने कृषिमा पनि ठूलो नोक्सानी पुगेको प्रारम्भिक आकलन गरिएको छ। हाल क्षतिको विस्तृत विवरण संकलन भइरहेको छ।

भद्रपुर नगरपालिका-३ मा पनि हावाहुरीले स्थानीयका घरमा असर पुऱ्याएको छ। टिकोटो छानो भएका घरमा क्षति हुनुका साथै

सुरक्षाकर्मीलाई गृहमन्त्री गुरुङको निर्देशन

दमक । गृहमन्त्री सुधन गुरुङले कानुन कार्यान्वयनमा दृष्टिसंग उभिन सुरक्षाकर्मीहरूलाई निर्देशन दिएका छन्।

आज बिहान जावलाखेलस्थित जिल्ला प्रहरी परिसर ललितपुरको निरीक्षणका क्रममा उनले पारदर्शी ढङ्गबाट कार्यसम्पादन गर्न निर्देशन दिएका हुन्।

मन्त्री गुरुङले ललितपुरको सातदोबाटोस्थित प्रहरी वृत्तको पनि निरीक्षण गरेका थिए। जिल्ला प्रहरी परिसरका प्रवक्ता एवं प्रहरी उपरीक्षक गौतम मिश्रले जानकारी दिए।

करेन्ट लागेर मृत्यु

दमक । भद्रापाको दमक नगरपालिका-८ सेतुमारी रोडमा करेन्ट लागेर एक युवकको मृत्यु भएको छ। शनिबार बिहान करिब ८ बजे तिर दमक-८ बस्ने २८ वर्षीय निरोज साह आ' ने किराना पसलबाट पूर्वपट्टि रहेको आ' ने नौनातले घरमा सीसी ब्यामेरोको तार तान्ने क्रममा दुर्घटना भएको हो। प्रहरीका अनुसार सो क्रममा साहले तानेको तार सोही स्थानमा रहेको विद्युतको हाड्टेन्सन लाइनमा लप्ट्या विद्युत् सट्ट भई करेन्ट लागेको थियो। करेन्ट लागेर घाइते भएका उनलाई तत्काल उपचारका लागि दमकस्थित लाइफ लाइन अस्पताल ल्याइएको थियो। उपचारको क्रममा चिकित्सकले उनलाई मृत घोषणा गरेको जनाइएको छ।

कार्की आयोगको प्रतिवेदन कार्यान्वयन

ओली र लेखक पत्राङ

◆ एमालेद्वारा देशव्यापी आन्दोलन ◆ ढलहरूको प्रतिक्रिया

दमक/ रासवाका वरिष्ठ नेता बालेन्द्र साहको सरकार गठन भए लगत्तै एक्सन मा उत्रिएको छ। सरकार गठन भएकै भोलिपल्टको एक्सनले अहिले नेपाली राजनीति तरङ्गीत बनेको छ।

गौरीबहादुर कार्की आयोगको प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्दै नयाँ सरकारका गृहमन्त्री एवम् जेनजी आन्दोलनका अगुवा सुधन गुरुङको निर्देशन लगत्तै नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी शर्मा ओली र कांग्रेस नेता रमेश लेखक पत्राङ परेका छन्। उनीहरू जेनजी आन्दोलनको बेला प्रधानमन्त्री र गृहमन्त्री थिए। जेनजी आन्दोलनको छानविन गर्न गठित आयोगले दोषी देखाएको भन्दै शनिवार बिहान उनीहरूलाई निवारणबाट गिरफ्तार गरिएको थियो।

आफ्ना अध्यक्षलाई सरकारले गिरफ्तार गरेको विरोधमा नेकपा एमालेले देश व्यापी आन्दोलन सुरु गरेको छ। त्यसको विरोधमा एमाले कार्यकर्ताहरूले ठाउँ ठाउँमा विरोध प्रदर्शन गरेका छन्। नेताहरू पक्राउपछि बसेको एमाले सचिवालयको बैठकले सो गिरफ्तारी प्रतिशोधपूर्ण, पूर्वाग्रही र गैरकानुनी भएको उद्घरण गर्दै तत्काल रिहाइको माग गरेको समेत गरेको छ। बैठकपछि सञ्चार मन्त्रालयलाई प्रतिक्रिया दिँदै महासचिव शंकर चौधरीले पार्टी निकट भाटु संगठनहरूले भने आजैदेखि विरोध

प्रदर्शन सुरु गर्ने पनि बताए। उनले आईतबार सबै जिल्ला समितिहरूले जिल्ला प्रशासन कार्यालयमार्फत ओलीको रिहाइका लागि सरकार पत्रमञ्जुरता बुझाउने बताए।

प्रदर्शनका क्रममा सातजना पक्राउ सिंहदरवारको दक्षिण गेट क्षेत्रमा प्रदर्शन गर्ने ७ जनालाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ। प्रदर्शनकारीहरूले निषेधित क्षेत्र तोड्दै विरोध जनाएपछि उनैहरूलाई नियन्त्रणमा लिइएको प्रहरीले जनाएको छ। सरकारी मुख्य प्रशासनिक केन्द्र अगाडि अनुमति बिना प्रदर्शन गर्न खोजेपछि प्रहरीले हस्तकै प्रयोग गरेको हो।

प्रहरी श्रोतका अनुसार पक्राउ परेका व्यक्तिहरूलाई सोझपुष्का लागि हिरासतमा राखिएको छ भने आवश्यक कानुनी प्रक्रिया अघि बढाउने तयारी गरिएको छ।

ओली अस्पतालमा, लेखक गणमा

शनिवार बिहान पक्राउ परेका एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओली अस्पताल भर्ना भएका छन्। उनलाई अस्पतालको निआइपी क्याबिनको ५०१ नम्बर बेडमा भर्ना गरिएको अस्पताल स्रोतले जानकारी दिएको छ। ओली मिंगीला प्रत्यारोपणका विरामी हुन्। उनको दुईपटकसम्म मिंगीला प्रत्यारोपण भएको छ। उनलाई मिंगीला प्रत्यारोपणका विरामीलाई राख्ने बेडमै राखिएको अस्पतालले जनाएको छ।

त्यहाँ भर्नाअघि ओलीलाई आकस्मिक कक्षको २१ नम्बर बेडमा राखिएको थियो। त्यहाँ उनको परीक्षणपश्चात निआइपी क्याबिनमा भर्ना गरिएको हो। मत्पुरको गुण्डुबाट पक्राउ गरी उनलाई प्रहरीले भद्रकालीस्थित जिल्ला प्रहरी परिसर ल्याएको थियो। त्यहाँ केही बेर राखेपछि उनलाई स्वास्थ्य जँच सञ्चार त्रिवि शिक्षण अस्पताल महाराजगंज लगीएको थियो।

यस्तै पूर्वगृहमन्त्री

चीनले दियो बालेनलाई बधाई

दमक । चीनका प्रधानमन्त्री ली छ्याङडेले नेपालको प्रधानमन्त्रीमा बालेन शाह नियुक्त भएकामा हार्दिक बधाई दिनुका साथै द्विपक्षीय सहकार्य र साम्बन्धारीलाई सुदृढ गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका छन्।

प्रधानमन्त्री शाहलाई शनिबार एक बधाई सन्देश पठाउँदै चिनियाँ प्रधानमन्त्रीले यस्तो प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका हुन्। चीन र नेपाल पहाड र नदीले जोडिएका परम्परागत छिमेकी राष्ट्र भएका उल्लेख गर्दै प्रधानमन्त्री लीले सन्देशमा कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना भएको ७१ वर्षमा शान्तिपूर्ण सहअस्तित्वका पाँच सिद्धान्तमा आधारित द्विपक्षीय सम्बन्ध विकास हुँदै आएको बताए। नेपाल स्थित चिनियाँ राजदूतावासका अनुसार प्रधानमन्त्री लीले नेपाल सरकारको सुशासन प्रयासमा चीनको समर्थन रहने उनलाई नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता र भौगोलिक अखण्डताप्रति निरन्तर सहयोग रहने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका छन्। सन्देशमा प्रधानमन्त्री लीले प्रधानमन्त्री शाहसँग मिलेर बेल्ट एण्ड रोड इनिशिएटिभ लाई अघि बढाउने तथा विभिन्न क्षेत्रमा उच्चस्तरीय सहकार्य विस्तार गर्न बताएका छन्।

एकै दिन १६ स्थानमा आगजनी

दमक । देशभर एकैदिन १६ स्थानमा आगजनीका घटना भएका छन्। यस्तै, तीन स्थानमा डडोले लागेको छ। सुक्खा मौसमका कारण देशभर आगजनीका घटनामा वृद्धि भएकाले संसर्तना अफगान राष्ट्रिय विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले आग्रह गरेको छ।

प्राधिकरणका अनुसार, चैत १२ गते बिहानदेखि चैत १३ गते बिहानसम्म देशभर २५ विपदका घटना भएका थिए। विपदका कारण ७५ लाख सात हजार बराबरको धनमालको क्षति भएको छ। घटना विवरण अनुसार, उखुको पात सक्लाउँदा, खाना घटनाको क्रममा कुट्टेबाट हावाले आगो उडाउँदा आगजनी भएका छन्। म्यास बुधिएर, वा सलाई खेलाउँदा पनि आगजनी भएको छ। सामान्य साक्ष्यमा अपनार्नुदा समेत रोकथाम गर्न सकिने भएपनि लापरवाहीका कारण आगजनीका घटनामा वृद्धि भएको विवरणहरूमा देखिन्छ।

स्वदेश फिर्तीको पहल गरिदिन शरणार्थीको आग्रह

दमक/भापा र मोरङका शिविरमा बसोबास गर्दै आएका भूटानी शरणार्थीहरूले समानजनक स्वदेश फिर्तीको पहल गरिदिन प्रधानमन्त्रीसमक्ष आग्रह गरेका छन्। उनीहरूले हालै निर्वाचित प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाहलाई बधाई दिँदै दीर्घकालीन समाधानका लागिस्वेच्छिक तथा समानजनक स्वदेश फिर्तीलाई प्राथमिकतामा राख्न लिखित निवेदन पेश गरेका हुन्।

भूटान स्वतन्त्र जनमञ्चका महासचिव डीबी सुब्बा र राष्ट्रिय मेलनिलाप समिति युटानका संयोजक कृष्णवीर तामाङद्वारा प्रेषित पत्रमा १ लाख १३ हजार पाँच सय शरणार्थी विभिन्न मुलुकमा पुनर्स्थापित भएको र शिविरमा अझै ६ हजार ५ सय शरणार्थी विभिन्न समस्यासँग जुद्धै संघर्ष गरि

रहेको उल्लेख छ। निवेदनमा विगत ३३ वर्षदेखि भूटान सरकारको दमनका कारण विस्थापित भई नेपालमा शरण लिइरहेका नागरिकलाई नेपाल सरकारले आश्रय, सुरक्षा, खाद्यान्न, स्वास्थ्य र शिक्षाबारेत आभारपूर्ण सेवा उपचार पुर्याउनुमा आग्रह गरेको उल्लेख गरिएको छ। तर, नेपाल-भूटानबीच विभिन्न चरणमा भएका वार्ताबाट ठोस निष्कर्ष ननिस्किएपछि समस्या जटिल बन्दै गएको उनीहरूको भनाइ छ।

शरणार्थीहरूले तेस्रो देश पुनर्वास कार्यक्रममार्फत ठूलो संख्यामा विभिन्न मुलुकमा पुनर्वास भए पनि स्वदेश फर्किन चाहनेहरूको माग उपेक्षित भएको गुनासो गरेका छन्। त्यसैले संयुक्त राष्ट्रसंघीय निकायहरूको समन्वयमा

पत्रकारमाथि एमाले कार्यकर्ताको दुर्व्यवहार

दमक । नेकपा एमालेको सचिवालय बैठक कभरेज गर्न पुगेका पत्रकारमाथि पार्टी कार्यकर्ताले दुर्व्यवहार गरेका छन्।

व्यासलस्थित पार्टी केन्द्रीय सचिवालयमा शनिवार भएको बैठकको रिपोटिङका क्रममा कार्यकर्ताले पत्रकारमाथि दुर्व्यवहारसहित आक्रमण गरेका हुन्। कान्तिपुरका दया डुदराज, अनलाइनखबरका कौशल काफ्ले र प्रयुन संग्रौला दुर्व्यवहारमा परेका हुन्। पत्रकारले फोटो खिच्न खोज्दा कार्यकर्ताले गालीगलौज गर्दै दुर्व्यवहार गरेको जनाइएको छ। देश जल्दा तिमीहरूको क्यामेरा कहाँ थियो? भन्दै पत्रकारमाथि हातपात गरिएको बताइएको छ। यसअघि पनि केही पत्रकारलाई लक्ष्येटिएको उल्लेख गरिएको छ। शनिवार बिहान अध्यक्ष तथा पूर्वप्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली पक्राउ परेपछि एमालेले आकस्मिक सचिवालय बैठक बोलाएको थियो।

चैत १५ गतेबाट सुरु हुने एसईईको तयारी पूरा

भापा । राष्ट्रिय परीक्षा बोर्डले यही चैत १५ गतेदेखि सुरु हुने माध्यमिक शिक्षा परीक्षा (एसईई) को तयारी पूरा भएको जनाएको छ।

बोर्डले देशभरका सबै परीक्षा केन्द्रबाट विहान ८ बजेदेखि एकै समयमा एसईई परीक्षा सुरु हुने जनाएको हो।

चैत १९ गतेदेखि सुरु भई २९ गते सम्पन्न हुने एसईई

प्राच्य विज्ञानको साधाणसभा

दमक/ दमक ४ स्थित प्राच्य विज्ञान अनुसन्धान संस्थानको दोश्रो साधाणसभा शनिबार सम्पन्न भएको छ। ताराबारी डिगु स्थित त्रतभारकुञ्जमा संस्थानले दोश्रो साधाणसभा गरेको हो। स्वस्ती वाचन सहित कार्य क्रमको उद्घाटन गरिएको थियो। प्राचिन विज्ञानका विभिन्न विषयका बारेमा अध्ययन अनुसन्धान गर्ने लक्ष्य सहित संस्था स्थापना गरिएको उपाध्यक्ष

भुमिप्रसाद दाहालले जानकारी दिए। कार्यक्रममा संस्थाका कोषाध्यक्ष भद्रकृष्ण खतिवडाले आर्थिक प्रतिवेदन पेश गरेका थिए। यस्तै संस्थाको प्रतिवेदन पेश गर्दै अध्यक्ष प्रा. मोहन भण्डारीले प्राचिन विज्ञान र आधुनिक विज्ञानको तुलना र अध्ययन संस्थाको लक्ष्य भएको जनाएका थिए। उनले प्राचिन विज्ञान र दर्शनको अध्ययन विना आधुनिक विज्ञानको अध्ययन

ऊँ शान्ति डेन्टल हस्पिटलका सेवाहरू

- १) दैनिक तथा मूख सम्बन्धी सम्पूर्ण परिष्कार उपचार तथा परामर्श सेवा
- २) दैनिक निकाने
- ३) दैनिक बर्न
- ४) दैनिकको जर्देखि उपचार गर्न।
- ५) कृतिम दाँत राख्ने।
- ६) दैनिकको बोल राख्ने।
- ७) दैनिक सम्बन्धी ड्रिगमा किन्नू गर्न गर्नु दैनिक दाँत राख्ने।
- ८) नमिस्को ड्रिगमा टिट्टाका दैनिक दाँत राख्ने।
- ९) अत्याधुनिक मेसिनले दैनिक मक्का गर्न।
- १०) गिजा सुनिने, स्वास न्वाउने, गिजाबाट रगत आउने तथा पाएरिगको उपचार गर्न।
- ११) Oral-Ulcer तथा Oral-Cancer को परामर्श।
- १२) मुसुको भासुरा सम्बन्धिका सर्जरी। Minor Surgery
- १३) मुसुको अर्धत सम्बन्धिका सेवा। Major Surgery
- १४) दैनिकको Implant गर्न।
- १५) दैनिकको OPD सेवा।

आवद्ध डाक्टरहरू

- डा. हेम राज जैरे
- डा. सि.पि. जैरे
- डा. राहुल गुप्ता
- डा. तिवेक शिंह
- डा. ट.क. ग्योपाणे
- डा. रमणरक दाहाल
- डा. मोलिका श्रेष्ठ
- डा. काशमी श्रेष्ठ
- डा. सायरा ढकाल
- डा. अञ्जली ठाकुर

ऊँ शान्ति डेन्टल हस्पिटल
दमक-५ बेलडांगी रोड, डि. म्याक्स अगाडी (फोन: ०२३-५५९०६)

सम्पादक/प्रकाशक : गजबहादुर दाहाल
ले-आउट : सुरेन्द्र बस्नेत
वाटिका : अमरज्योति अफसेट, प्रेस, दमक-११
कार्यालय : दमक-५ फोन:५८०२०७२

युद्धको ध्यायामा नेपाली श्रमिक

रेशन देव

युद्धको प्रभाव केवल आर्थिक पक्षमा सीमित हुँदैन। यसले नेपाली प्रवासीहरूको मानसिक स्वास्थ्य, सामाजिक सम्बन्ध र न्यायिक सुरक्षाका गहिरो असर पार्छ। अनिश्चितता, डर, परिवार प्रतिको चिन्ता र भविष्यप्रतिको असमञ्जसले उनीहरूलाई निरन्तर तनावमा राख्छ। विगतका दृग्दृष्टहरूले देखाइसकेको छ कि यस्ता परिस्थितिलाई निर्वोष श्रमिकहरू सबैभन्दा बढी पीडित हुन्छन्।

मध्यपूर्वमा चर्किए गएको युद्ध केवल क्षेत्रीय शक्ति सन्तुलनको विषय मात्र होइन, यो विश्वव्यापी प्रभाव बोकेको एउटा गम्भीर संकट हो, जसको प्रत्यक्ष असर हजारौं किलोमिटर टाढा रहेका नेपाली प्रवासीहरूको जीवनमा परिरहेको छ।

खाडी मुलुकहरू युरोप, कतार, साउदी अरब, कुवेत, बहराइन र ओमान जहाँ लाखौं नेपाली युवाहरूलाई आफ्नो काम, पसिना र पैसा समर्पण गर्नुपर्ने गर्छ। आज त्यही क्षेत्र अस्थिरताको चपेटामा पर्दै गएको छ। यसले केवल उनीहरूको व्यक्तिगत जीवनमा होइन, नेपाल राष्ट्रको आर्थिक संरचना, सामाजिक स्थायित्व र भविष्यको दिशामै प्रष्टविहिन खडा गरेको छ।

नेपालबाट वैदेशिक रोजगारीका लागि बाहिरिने युवाहरूको संख्या हरेक दिन बढिरहेको छ। देशभित्र यस्ताै युवा रोजगारीको अभाव, राजनीतिक अस्थिरता, कमजोर औद्योगिक विकास र अवसरको कमीले नेपाली युवालाई

बाध्य बनाएको छ कि उनीहरू आफ्नो घरपरिवार छोडेर विदेशिनुपर्ने। खाडी मुलुकहरू नेपाली श्रमिकहरूको प्रमुख गन्तव्य बनेका छन्, जहाँ उनीहरू निर्माण, सेवा, सुरक्षा तथा अन्य श्रमप्रधान क्षेत्रमा कार्यरत छन्। तर यद्यपि के हो भने, यो क्षेत्रमा कार्य गर्ने अधिकांश नेपालीहरू न्यूनतम सुरक्षा, सीमित अधिकार र उच्च जोखिमको बीचमा आफ्नो जीवन चलाइरहेका छन्। यस्तो अवस्थामा युद्धको सानो संकेतले पनि उनीहरूको जीवनमा ठूलो संकट ल्याउन सक्छ। कम्पनी बन्द हुने, परियोजनाहरू रोकिए, तालब बन्दै, वा आकस्मिक रूपमा देश फर्किनुपर्ने अवस्था सिर्जना हुनु कुनै असम्भव कुरा होइन।

यस सन्दर्भमा नेपालको अर्थतन्त्रमा रैथियानको भूमिका फन् गम्भीर रूपमा बस्नुपर्ने हुन्छ। आज नेपालको अर्थतन्त्र ठूलो मात्रामा विदेशबाट आउने रैथियानमा निर्भर छ। लाखौं परित्यक्तको दैनिक जीवन, बालबालिकाको शिक्षा, स्वास्थ्य सेवा, घर निर्माण र सामाजिक प्रतिष्ठा सबै रैथियानसले दानेको छ। गम्भीर नेपालमा त फन् रैथियानसले मात्रै जीवन कल्पना गर्न नै गाह्रो भइसकेको छ। यस्तो अवस्थामा यदि मध्यपूर्वमा युद्ध लम्बिन्छ वा ती देशहरूको आर्थिक गतिविधि प्रभावित हुन्छ भने, त्यसको सीधा असर नेपालमा आउने रैथियानमा पर्छ। रैथियानस घट्नु भनेको केवल आफ्ना घट्नु मात्र होइन, यसले समग्र अर्थतन्त्रमा मन्दी ल्याउन सक्छ, बेरोजगारी बढाउन सक्छ र सामाजिक असन्तुलन सिर्जना गर्न सक्छ। युद्धको अर्को गम्भीर प्रभाव कच्चा तेल (क्रुड आयल) को मूल्यमा देखिन थालेको छ। वर्तमान संकटका कारण अन्तर्राष्ट्रिय बजारमा कच्चा तेलको मूल्य प्रति ब्यारेल १२० अमेरिकी डलरभन्दा माथि पुगिसकेको छ र विश्वभरका अनुसार यो मूल्य २०० डलरभन्दा पुग्ने सम्भावना समेत व्यक्त गरिएको छ। यस्तो तीव्र वृद्धि केवल तेल उत्पादक देशहरूका लागि मात्र होइन, सम्पूर्ण विश्व अर्थतन्त्रका लागि गम्भीर संकेत हो। तेलको मूल्य बढ्दा यातायात, उत्पादन, खाद्यान्न र दैनिक उपयोग वस्तुहरूको मूल्य स्वतः बढ्छ। यसले विश्वव्यापी मुद्रास्फीति बढाउँछ, बजार अस्थिर बनाउँछ र कमजोर अर्थतन्त्र भएका देशहरूलाई

अफ गहिरो संकटमा धकेल्छ। नेपालजस्तो आयातमुखी देशका लागि यो अवस्था अफ चुनौतीपूर्ण हुन्छ। पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य वृद्धि हुँदा दुबानी लागत बढ्छ, जसको प्रत्यक्ष असर बजारमा देखिन्छ। महँगी बढ्छ, जनताको क्रयशक्ति घट्छ र आर्थिक असन्तुलन फन् गहिरेरिन्छ। यसले केवल शहरमा मात्र होइन, ग्रामीण क्षेत्रसम्म प्रभाव पार्छ। दैनिक जीवनयापन महँगो बन्छ र सामाजिक असन्तुलन बढ्न सक्छ।

रोजगारीको सवाल यस संकटको मूल जड हो। नेपालभित्र पर्याप्त रोजगारी सिर्जना हुन नसक्दा युवाहरू विदेशिन बाध्य भएका छन्। उनीहरू ऋण लिएर, परिवारको आशा बोकेर र भविष्यको सपना देखेर विदेशिन्छन्। तर जब त्यही गन्तव्य क्षेत्र युद्धको जोखिममा पर्छ, तब उनीहरूको सपना, परिवारको भविष्य र राष्ट्रको आर्थिक आधार सबै एकैछोटि सडकमा पर्छ। यो केवल व्यक्तिगत विफलता होइन, यो राज्यको नीतिगत असफलताको परिणाम हो। यदि नेपालले आफ्नो युवालाई स्वदेशमै सम्मानजनक रोजगारी दिन सकेको भए, आज यो स्तरको अनिश्चिता र जोखिम सायद हुँदैनथ्यो।

युद्धको प्रभाव केवल आर्थिक पक्षमा सीमित हुँदैन। यसले नेपाली प्रवासीहरूको मानसिक स्वास्थ्य, सामाजिक सम्बन्ध र व्यक्तिगत सुरक्षामा गहिरो असर पार्छ। अनिश्चितता, डर, परिवारप्रतिको चिन्ता र भविष्यप्रतिको असमञ्जसले उनीहरूलाई निरन्तर तनावमा राख्छ। विगतका दृग्दृष्टहरूले देखाइसकेको छ कि यस्ता परिस्थितिलाई निर्वोष श्रमिकहरू सबैभन्दा बढी पीडित हुन्छन्। उनीहरू न त युद्धका पक्ष हुन्, न त निर्णयकर्ताहरू तर परिणाम उनीहरूले नै भोग्नुपर्छ।

यस्तो गम्भीर परिस्थितिमा नेपाल सरकारको भूमिका अत्यन्त महत्त्वपूर्ण हुन्छ। राज्य कसरी संकटको अन्तमा पुग्ने वा रैथियानको तथ्यांक गणना गर्ने संस्था होइन, यो आफ्नो नागरिकहरूको सुरक्षा, सम्मान र अधिकारको रक्षार्थी गर्न संरचना हो। तर यद्यपिमा हेर्दा, वैदेशिक रोजगारीसँग सम्बन्धित नीतिहरू अर्भक कमजोर देखिन्छन्। दूतावासहरूको सक्रियता पर्याप्त छैन, आपतकालीन उद्धार योजना स्पष्ट र प्रभावकारी देखिँदैन, र श्रमिकहरूको सुरक्षाका लागि कडा कूटनीतिक पहलको अभाव छ।

यस्तो अवस्थामा सरकारले तत्काल आफ्नो भूमिका पुनःपरिभाषित गर्न आवश्यक छ। युद्धको अवस्थामा रहेका देशहरूमा रहेका नेपालीहरूको अवस्थाको निरन्तर अनुगमन, आवश्यक परे तुरुन्त उद्धारको व्यवस्था, सुरक्षित आवास र तालबको सुनिश्चितता तथा सम्बन्धित देशहरूसँग कूटनीतिक पहल अनिवार्य छ।

दीर्घकालीन रूपमा हेर्दा, नेपालले आफ्नो श्रम नीतिमा आमूल परिवर्तन गर्नुपर्ने देखिन्छ। केवल खाडी मुलुकहरूमा निर्भर रहने अवस्था दीर्घकालीन रूपमा जोखिमपूर्ण छ। रोजगारीका गन्तव्यहरू विविधिकरण गर्नुपर्ने, युरोप, एशिया तथा अन्य सम्भावित क्षेत्रहरूमा अवसर खोज्नुपर्ने, र सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण कुरा स्वदेशमै रोजगारी सिर्जना गर्ने दीर्घकालीन योजना लागू गर्नुपर्ने समय आएको छ। कृषि, उद्योग, पर्यटन र प्रविधि क्षेत्रमा लगानी बढाएर युवालाई देशभित्रै अवसर दिन सकियो भने मात्र यस्तो संकटबाट दीर्घकालीन रूपमा बच्न सकिन्छ। यो संकटबाट केवल नकारात्मक दृष्टिले मात्र हेर्नु हुँदैन। यो एउटा चेतावनी पनि हो, जसले हामीलाई हाम्रो कमजोरी देखाएको छ। निरन्तरता र जोखिम सायद हुँदै गयो।

युद्धको प्रभाव केवल आर्थिक पक्षमा सीमित हुँदैन। यसले नेपाली प्रवासीहरूको मानसिक स्वास्थ्य, सामाजिक सम्बन्ध र व्यक्तिगत सुरक्षामा गहिरो असर पार्छ। अनिश्चितता, डर, परिवारप्रतिको चिन्ता र भविष्यप्रतिको असमञ्जसले उनीहरूलाई निरन्तर तनावमा राख्छ। विगतका दृग्दृष्टहरूले देखाइसकेको छ कि यस्ता परिस्थितिलाई निर्वोष श्रमिकहरू सबैभन्दा बढी पीडित हुन्छन्। उनीहरू न त युद्धका पक्ष हुन्, न त निर्णयकर्ताहरू तर परिणाम उनीहरूले नै भोग्नुपर्छ।

यस्तो गम्भीर परिस्थितिमा नेपाल सरकारको भूमिका अत्यन्त महत्त्वपूर्ण हुन्छ। राज्य कसरी संकटको अन्तमा पुग्ने वा रैथियानको तथ्यांक गणना गर्ने संस्था होइन, यो आफ्नो नागरिकहरूको सुरक्षा, सम्मान र अधिकारको रक्षार्थी गर्न संरचना हो। तर यद्यपिमा हेर्दा, वैदेशिक रोजगारीसँग सम्बन्धित नीतिहरू अर्भक कमजोर देखिन्छन्। दूतावासहरूको सक्रियता पर्याप्त छैन, आपतकालीन उद्धार योजना स्पष्ट र प्रभावकारी देखिँदैन, र श्रमिकहरूको सुरक्षाका लागि कडा कूटनीतिक पहलको अभाव छ।

सम्पादकीय...

सरकार उत्रियो "एक्सन"मा

नयाँ जनादेशसँगै गठन भएको बालेन्द्र शाह नेतृत्वको सरकार २४ घण्टा नबित्दै एक्सनमा उत्रिएपछि देशको राजनीतिक तरंगीत बनाएको छ। जनताले परिवर्तनको अपेक्षामा लिएको प्रचण्ड समर्थन, सुशासन र भ्रष्टाचारविरुद्धको कठोर अडान, र प्रशासनिक सुधारमा तत्काल देखिने हस्तक्षेप- यी सबैले नयाँ सरकारलाई आरम्भमै चर्चको केन्द्रमा पुर्‍याएको पक्का छैन आम नेपालीलाई आशावादीतकको उत्साह जगाएको छ। सरकारको यो २४ घण्टा नबित्दै चालिएको कदम दीर्घकालीन सुधारको आधार बन्न सक्छ, वा केवल प्रतीकत्मक आक्रामकतामै सीमित रहन्छ ? भन्ने मूल प्रश्न पनि खडा गरेको छ।

सरकार गठनसँगै पूर्व पदाधिकारीमाथि गरिएको कारबाही, मन्त्रालयको संस्था घटाउने निर्णय, र १०० दिने कार्यसूची स्वीकृती गर्ने जस्ता कदमहरूले शासनशैलीमा परिवर्तनको संकेत दिएका छन्। विगतका सरकारहरूमा देखिएको हिलासुरी, निर्णयहीनता र राजनीतिक सम्मोतावादबाट टाढा बस्न भएका नागरिकहरूको लागि यस्ता कदम स्वाभाविक रूपमा आकर्षक देखिन्छन्। विशेषतः 'जेनजी आन्दोलनबाट उत्पन्न जनबलाबलाई सम्बोधन गर्ने प्रयासका रूपमा यसलाई सकारात्मक रूपमा लिन सकिन्छ। नवनिर्वाचक मन्त्रीहरूको पदमा बहाल प्रहणका क्रममा लिएका निर्णयहरूले पनि उक्त कामलाई प्राथमिकतामा राखेको थियो।

तर, विधिको शासन लोकतन्त्रको मेरुदण्ड हो। कुनै पनि कारवाही-जति नै लोकप्रिय किन नहोस्- कानुनी प्रक्रिया, प्रमाण र न्यायिक स्वतन्त्रताको सीमामात्र हुनुपर्छ। यदि एक्सनको नाममा प्रक्रिया भिन्न-छ भन्ने, त्यो दीर्घकालीन लोकतन्त्रका लागि खतरनाक निरुत्तर बन्न सक्छ। यस सन्दर्भमा सरकारले पारदर्शिता, जवाफदेहिता र संस्थागत प्रक्रियालाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्छ। मन्त्रालय गभर्ने र संरचना सानो बनाउने निर्णयले प्रशासनिक खर्च घटाउने र कार्यकुशलता बढाउने अपेक्षा गरिएको छ। तर, विगतका अनुभवले देखाएको छ कि केवल संरचना परिवर्तनले मात्र सुधार हुँदैन। कार्यसंस्कृति, दक्षता र समन्वय पनि उतिकै महत्त्वपूर्ण हुन्छ। यदि गतिभएका मन्त्रालयहरूबीच स्पष्ट जिम्मेवारी र कार्यविभाजन नभए, त्यसले फन् जटिलता निम्त्याउन सक्छ।

मन्त्रीहरूले सरकार प्रारम्भिक निर्णयहरू- आर्थिक अवस्था अध्ययन, कानुनी सुधार, सेवा प्रवाह सरल बनाउने यी सबै सही दिशाका संकेत हुन्। विशेषगरी, भ्रष्टाचारप्रति शून्य सहनशीलताको नीति व्यवहारमा कसरी कार्यान्वयन हुन्छ भन्ने कुराले सरकारको विश्वसनीयता निर्धारण गर्नेछ। केवल घोषणा होइन, ठोस परिणाम नै यहाँ निर्णायक हुनेछ। अन्ततः, बालेन्द्र शाह नेतृत्वको सरकार एक्सनको छविसहित अघि बढेको छ। तर, प्रारम्भिक आवेगलाई संस्थागत सुधारमा रूपान्तरण गर्नु नै यसको वास्तविक परीक्षा हुनेछ। जनताको अपेक्षा उच्च छ, समय सीमित छ, र चुनौतीहरू गम्भीर छन्। यदि सरकारले विधि, पारदर्शिता र समावेशिताको मार्ग नछोडी परिणाम दिन सक्छ भने, यो 'एक्सन' नयाँ राजनीतिक संस्कारको सुरुआत बन्न सक्छ। अन्यथा, यो पनि विगतका अयुरा प्रयोगहरूको सूचीमा थपिन बेर लाग्ने छैन।

३ फिट र २० केजी डाक्टर

जन्मदेखि नै बौनेपन (ड्वार्फिज्म) र ७२ प्रतिशत हिडडुलसम्बन्धी अपांगता (लोकामोटर डिस्पेबिलिटी) भएका गुजरातका गणेश बरिया आस. डा. गणेश बरिया भएर सरकारी अस्पतालमा बिरामीको सेवा गरिरहेका छन्। उनीको उचाइ ३ फिट र तौल २० केजी छ।

सन् २०१८ मा उनले राष्ट्रिय योग्यता तथा प्रवेश परीक्षा (नीट) परीक्षा पास गरे। डाक्टर बन्ने बाटो खुलेको जस्तो देखिए पनि मेडिकल काउन्सिल अफ इन्डियाले उनको शारीरिक अवस्थालाई कारण देखाउँदै डाक्टर पद नअस्वीकार गर्‍यो। यो निर्णयले उनलाई केही समय निराश बनायो, तर उनले हार मानेनन्। विद्यालयका प्रिन्सिपलको साथ लिएर उनले च्यायका लागि अदालतको ढोका ढक्ढक्याए। गुजरात उच्च अदालत पनि उनको पक्षमा रहेन। अन्ततः उनी सौच्य अदालत गए जहाँ अपांगताको आधारमा कसैलाई अवसरबाट वञ्चित गर्न नमिल्ने भन्दै उनको पक्षमा फैसला गरियो। यही निर्णयले उनको जीवनको दिशा बदलियो। त्यसपछि २०१९ मा उनले भावनगर मेडिकल कलेजमा भर्ना भई एम.बी.बिए.एस. अध्ययन पुरा गरे। अध्ययनसँगै उनले इन्टरनल र आन्तरिक तालिम पनि सफलतापूर्वक सम्पन्न गरे। सामान्य किसिम परिवारमा जन्मिएका बरिया नौ दाजुभाइमध्ये आठौं हुन्। १० वर्षको उमेरमा एक सार्कस टोलीले उनलाई ५ लाख रूपैयाँमा किन्न प्रस्ताव गरेको थियो। तर उनका बुवाले उक्त प्रस्ताव अस्वीकार गर्दै उनीहरूलाई त्यहाँबाट भगाए। नोभेम्बर २६ मा उनको जीवनले नयाँ मोड लियो, जब उनलाई भावनगर जनरल अस्पतालमा बन्धक मेडिकल अफिसर वर्मा(२) का रूपमा औपचारिक नियुक्ति दिइयो। अहिले उनी सिभिल अस्पतालमा मेडिकल अफिसरका रूपमा कार्यरत छन्। उनको कथा केवल व्यक्तिगत सफलता होइन, अवसर र दृढ इच्छाशक्तिले जीवन कसरी बदल्न सक्छ भन्ने संकेत उदाहरण हो।

सन् २०१८ मा उनले राष्ट्रिय योग्यता तथा प्रवेश परीक्षा (नीट) परीक्षा पास गरे। डाक्टर बन्ने बाटो खुलेको जस्तो देखिए पनि मेडिकल काउन्सिल अफ इन्डियाले उनको शारीरिक अवस्थालाई कारण देखाउँदै डाक्टर पद नअस्वीकार गर्‍यो। यो निर्णयले उनलाई केही समय निराश बनायो, तर उनले हार मानेनन्। विद्यालयका प्रिन्सिपलको साथ लिएर उनले च्यायका लागि अदालतको ढोका ढक्ढक्याए। गुजरात उच्च अदालत पनि उनको पक्षमा रहेन। अन्ततः उनी सौच्य अदालत गए जहाँ अपांगताको आधारमा कसैलाई अवसरबाट वञ्चित गर्न नमिल्ने भन्दै उनको पक्षमा फैसला गरियो। यही निर्णयले उनको जीवनको दिशा बदलियो। त्यसपछि २०१९ मा उनले भावनगर मेडिकल कलेजमा भर्ना भई एम.बी.बिए.एस. अध्ययन पुरा गरे। अध्ययनसँगै उनले इन्टरनल र आन्तरिक तालिम पनि सफलतापूर्वक सम्पन्न गरे। सामान्य किसिम परिवारमा जन्मिएका बरिया नौ दाजुभाइमध्ये आठौं हुन्। १० वर्षको उमेरमा एक सार्कस टोलीले उनलाई ५ लाख रूपैयाँमा किन्न प्रस्ताव गरेको थियो। तर उनका बुवाले उक्त प्रस्ताव अस्वीकार गर्दै उनीहरूलाई त्यहाँबाट भगाए। नोभेम्बर २६ मा उनको जीवनले नयाँ मोड लियो, जब उनलाई भावनगर जनरल अस्पतालमा बन्धक मेडिकल अफिसर वर्मा(२) का रूपमा औपचारिक नियुक्ति दिइयो। अहिले उनी सिभिल अस्पतालमा मेडिकल अफिसरका रूपमा कार्यरत छन्। उनको कथा केवल व्यक्तिगत सफलता होइन, अवसर र दृढ इच्छाशक्तिले जीवन कसरी बदल्न सक्छ भन्ने संकेत उदाहरण हो।

पहिलो पटक सधैय सरकारमा ३३ प्रतिशत महिला

दमक। नवनिर्वाचक प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाह (बालेन) नेतृत्वको १५ सदस्यीय मन्त्रपरिषद्मा पहिलोपटक ५ जना महिला सांसद मन्त्री बन्न सफल भएका छन्। राज्यले ग्यारेन्टी गरे पनि अहिलेसम्म सन्धीय क्याबिनेटमा ३३ प्रतिशत महिला पुग्न पाएका थिएनन्। यससँगै प्रधानमन्त्री शाहको मन्त्रीपरिषद्ले संविधानअनुसूचि ३३ प्रतिशत महिला सहभागितालाई पहिलोपटक सुनिश्चित गरेको हो। बालेन्द्रको क्याबिनेटमा समानुपातिक र प्रत्यक्ष दुवैतिरबाट महिलाहरू मन्त्री बन्न पाएका छन्। बालेनले महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रीमा सीता वादी, कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रीमा सोबिता गौतम, सामान्य प्रशासन मन्त्रीमा प्रतीमा रावल, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रीमा निशा मेहता र कृषि मन्त्रीमा गीता चौधरी नियुक्त गरेका छन्। संविधानको धारा ३८ (४) मा उल्लेख गरिए अनुसार, राज्यका हरेक निकायमा महिलाहरूलाई समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तका आधारमा सहभागिता हुने हक सुनिश्चित गर्छ, जसअनुसार ३३ प्रतिशत महिला सहभागिता अनिवार्य मानिन्छ। संविधानको धारा ८४ (२) मा प्रतिनिधि सभामा कम्तीमा एकतिहाइ अर्थात् ३३ प्रतिशत महिला सदस्य प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गरिएको छ। यसका साथै, प्रदेश सभामा पनि धारा ११६ अनुसार ३३ प्रतिशत महिला प्रतिनिधित्व अनिवार्य गरिएको छ। तर यसअघिको अभ्यासमा त्यो व्यवस्था कार्यान्वयन हुन सकेको थिएन।

कितिमाणी प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाह

बालेन्द्र शाह नेपालका सबैभन्दा युवा (३६ वर्ष) प्रधानमन्त्री बने। बहुदलीय शासनपछि जन्मिएका व्यक्ति प्रधानमन्त्री बन्ने पहिलो उदाहरण बने। राणाशासनकालमा जन्मिएका पुराना नेताहरूको परम्परा तोड्दै नेतृत्वमा पुगे। शेरबहादुर देउवा (७९ वर्ष) जस्ता पुराना नेताको साटो युवा पुस्ताले नेतृत्व सम्हाले। सुशीला कार्की (७३ वर्ष) बाट सत्ता हस्तान्तरण पाउने सबैभन्दा कम उमेरका प्रधानमन्त्री बने। केपी शर्मा ओली लाई उनकै क्षेत्र भागपा-५ बाट हराउँदै ठूलो राजनीतिक उलटफेर गरे। फागुन २१ को निर्वाचनबाट ६८,३४८ मत प्राप्त हुँदा ओलीलाई फरक ५० हजार मतान्तरले पराजित। नेपालको इतिहासमै सर्वाधिक मत ल्याउने सांसद बने। मधेशी समुदायबाट प्रधानमन्त्री बन्ने पहिलो व्यक्ति बने। बहुदलीय प्रणालीभित्र निर्वाचन जितेर प्रधानमन्त्री बन्ने सबैभन्दा युवा नेता बने। पेशाले इन्जिनियर र न्यापर पृष्ठभूमि भएका व्यक्ति। २०७९ को स्थानीय निर्वाचनमा स्वतन्त्र उम्मेदवार भएर ठूला दल कांग्रेस, एमालेलाई पराजित गर्दै काठमाडौं महानगरका मेयर बने। अन्तर्राष्ट्रिय मिडिया टाइम्स म्यागेजल विश्वका प्रभावशाली १०० नेतामा समावेश गरेका बालेनको अन्तर्राष्ट्रिय मिडियामा चर्चा।

कितिमाणी प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाह

बालेन्द्र शाह नेपालका सबैभन्दा युवा (३६ वर्ष) प्रधानमन्त्री बने। बहुदलीय शासनपछि जन्मिएका व्यक्ति प्रधानमन्त्री बन्ने पहिलो उदाहरण बने। राणाशासनकालमा जन्मिएका पुराना नेताहरूको परम्परा तोड्दै नेतृत्वमा पुगे। शेरबहादुर देउवा (७९ वर्ष) जस्ता पुराना नेताको साटो युवा पुस्ताले नेतृत्व सम्हाले। सुशीला कार्की (७३ वर्ष) बाट सत्ता हस्तान्तरण पाउने सबैभन्दा कम उमेरका प्रधानमन्त्री बने। केपी शर्मा ओली लाई उनकै क्षेत्र भागपा-५ बाट हराउँदै ठूलो राजनीतिक उलटफेर गरे। फागुन २१ को निर्वाचनबाट ६८,३४८ मत प्राप्त हुँदा ओलीलाई फरक ५० हजार मतान्तरले पराजित। नेपालको इतिहासमै सर्वाधिक मत ल्याउने सांसद बने। मधेशी समुदायबाट प्रधानमन्त्री बन्ने पहिलो व्यक्ति बने। बहुदलीय प्रणालीभित्र निर्वाचन जितेर प्रधानमन्त्री बन्ने सबैभन्दा युवा नेता बने। पेशाले इन्जिनियर र न्यापर पृष्ठभूमि भएका व्यक्ति। २०७९ को स्थानीय निर्वाचनमा स्वतन्त्र उम्मेदवार भएर ठूला दल कांग्रेस, एमालेलाई पराजित गर्दै काठमाडौं महानगरका मेयर बने। अन्तर्राष्ट्रिय मिडिया टाइम्स म्यागेजल विश्वका प्रभावशाली १०० नेतामा समावेश गरेका बालेनको अन्तर्राष्ट्रिय मिडियामा चर्चा।

राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा) प्रवेश गरेको करिब २५ महिनामै प्रधानमन्त्रीमा नियुक्त हुनु असाधारण र दुर्लभ। प्रधानमन्त्री ४३ औं प्रधानमन्त्री बने। राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलबाट शपथ १५ सदस्यीय सानो आकारको मन्त्रिपरिषद्ले गर्नुपर्छ। ७ जना ४० वर्षमुनिका (युवा नेतृत्व) उमेर, समुदाय, मतसंख्या, र राजनीतिक यात्राको हिसाबले बालेनको प्रधानमन्त्री बन्ने यात्रा नेपालको इतिहासमै अनौठो र कीर्तिमानी।

अत्याधुनिक प्रविधिद्वारा उत्पादित
भापाली इटा
धजाटमा
ठूलो साइजको ईटा उपलब्ध छ।
सम्पर्कका लागि:
मगतान बस्नेत : ९८५२६७००३१
उद्योग सम्पर्क : ९८०१४०१४४२

ठूलो टयाइकीमा कम्प्रेसर प्रविधि युक्त
भापा सेफ्टी टयाइकी
तथा ढल सरसफाई
दमक :
देवीप्रसाद सिटौला
(९८२९७०९६५ / ९८२९४७९१६५)
बिर्तामोड:
राजकुमार श्रेष्ठ
८८०६११०४१०

१७ वर्ष पछि सिंहदरवारमा संसद

काठमाडौं/ नीति निर्माणको सर्वोच्च थलो संसद १७ वर्ष पछि सिंहदरवारमा फर्किएको छ। सविधान सभाको निर्वाचनपछि २०६५ जेठदेखि अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्र नयाँ बानेश्वर प्रवेश गरेको संसद त्यसपछि पहिलो पटक सिंहदरवार नै फर्केको हो। सिंहदरवारस्थित पुरानो संसद भवन साँघुरो भएपछि सविधान सभाको निर्वाचनपछि २०६५ मा ६०१ सदस्य अट्ने गरी संसद भवनका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्र रोजिएको थियो।

संघीय संसद सचिवालयका प्रवक्ता एकसम गिरीले नवनिर्मित भवन पूर्णरूपमा तयार नभए पनि संसद बैठक निर्माणधोर्मा आ'ने भवन्मा

बन्योयोग बनेको बताएका छन्। उनले निर्माणधोर्मा भवनमै संसदको बैठकसमेत बस्ने जानकारी दिए। शपथग्रहणमै प्राविधिक परीक्षण सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको र अधिवेशन आद्वान भएपछि सुरक्षाालगायत अन्य व्यवस्थास्थित नयाँ भवनमै संसद बैठक बस्ने तयारी रहेको उनले जनाए। करिब १५३ रोपनी क्षेत्रफलमा सिंहदरवारको उत्तरपट्टि निर्माणधोर्मा संसद भवनको निर्माण कार्यले पूर्णता पाउन अर्भे केही महिना लाग्ने छ।

गत २३ र २४ भदौको जेन्(जी आन्दोलनका क्रममा आगलागीबाट बानेश्वरस्थित अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन केन्द्रको भवन ध्वस्त भएको थियो। राष्ट्रियसभाको बैठक भने यसअघि गत ४ माघदेखि

बालेन नेतृत्वको मन्त्रीपरिषदको पहिलो चार निर्णय

दमक । प्रधानमन्त्री बालेन्द्र शाह (बालेन) को नेतृत्वमा गठित नयाँ सरकारको पहिलो मन्त्रिपरिषद बैठकले गरेका चार वटा मुख्य निर्णयहरू सार्वजनिक गरिएको छ।

सिंहदरवारस्थित प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयमा शुक्रबार बसेको बैठकले शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्री ससित पोखरेललाई सरकारको प्रवक्ता नियुक्त गर्न निर्णय गरिएको छ।

बैठकका निर्णय सार्वजनिक गर्दै उनले गत भदौ २३ र २४ गते भएको 'जेनजी आन्दोलन' तथा यसअघि भएका विभिन्न आन्दोलनमा वीरगति प्राप्त गर्न सम्पूर्ण ज्ञात(अज्ञात शहीदहरू)लाई मावपूर्ण सम्मान एवं हादिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न निर्णय गरिएको बताए।

यसैगरी बैठकले सरकारको शासकीय सुधारका लागि तयार पारिएको १०० कार्यसूची स्वीकृत गरेको छ। उक्त कार्यसूची मन्त्रिमण्डल सार्वजनिक गरिने प्रवक्ता पोखरेलले जानकारी दिए।

यसैगरी भदौ २३ र २४ गतेको प्रदर्शनका क्रममा भएका घटनाको जाँचबुक्त गर्न गौरीबहादुर कार्कीको अध्यक्षतामा गठित आयोगले नेपाल सरकारसमक्ष पेश गरेको प्रतिवेदन तत्काल कार्यान्वयन गर्न निर्णय भएको उनले बताए।

आयोगले सिफारिस गरेका व्यक्ति र निकायमध्ये सुरक्षा संयन्त्रको हकमा अध्ययन समिति गठन गरी सो समितिले पेश गर्ने सिफारिस बमोजिम हुने उनको भनाइ छ।

अन्यको हकमा सो आयोगले गरेको सिफारिसलाई तत्काल कार्यान्वयन गर्न सम्बन्धित निकाय (गृह मन्त्रालय लगायत) लाई निर्देशन दिने उनले बताए।

विश्व प्रसिद्ध व्यक्ति/व्यक्तित्व

दादाभाई नौरोजी

◆ सुमित्रा सिंह

भारत : कांग्रेसका संस्थापक-नवदय
जन्म : सन् १८२९ मृत्यु : सन् १८९०

जन्माइसी शताब्दीमा दादाभाई नौरोजी ती व्यक्तिहरू मध्ये प्रमुख थिए, जसको ब्रिटिश सरकारमा पनि सम्मान थियो र भारतीय राष्ट्रिय कांग्रेसका संस्थापकहरूमा भएको कारणले भारतीय जनताहरू पनि उनलाई पितृमद सम्मान मान्थे। दादाभाई नौरोजीले स्वयं आफ्ना कार्यहरूद्वारा भारतीय स्वतन्त्रता-संग्राममा न केवल हात हाले, बरु अनेक भारतीय शिक्षित मानिसहरूलाई पनि यस कामको लागि आकर्षित गरे।

दादाभाई नौरोजीको जन्म ४ सेप्टेम्बर, १८२९ मा एक फारसी परिवारमा भएको थियो। १८४५ मा उनले बी.ए. पास गरे र भारतमा अनेक कार्य गर्दै दस वर्षपछि उनी लण्डन गए। त्यहाँका प्रमुख व्यवसायी निष्ठाको कामको व्यवसायमा हात हाल्न थाले। लण्डनमा रहँदा उनले ब्रिटेनमा रहने भारतीयहरूलाई संगठित गरेर इण्डियन सोसाइटी को स्थापना गरे। केही समयपछि उनलाई ब्रिटिश संसदको लागि छनोट गरियो। संभवतः दादाभाई नौरोजी पहिलो या दोस्रो व्यक्ति थिए, जसलाई ब्रिटेनको संसदको सदस्य हुने सौभाग्य प्राप्त भयो।

प्रारम्भमा जुन दिन कांग्रेस सरकारका अधिकांशहरूको संस्था थियो र त्यसको काम केवल ब्रिटिश सरकारसम्म आफ्ना समस्याहरूको सूचना दिनु थियो, दादाभाई नौरोजीले कांग्रेसमा भाग लिनु प्रारम्भ गरे। उनी ती दिनहरूमा भारतमा निकै लोकप्रिय थिए र यही कारणले उनलाई १८६६ र १९०६ मा कांग्रेस अधिवेशनहरूको अध्यक्ष छनोट गरियो। दादाभाई नौरोजी सरकारसम्म केवल गुनासोहरू पुऱ्याउनमा मात्र सन्तुष्ट थिएनन्। उनले त्यस समय स्पष्ट शब्दमा स्वतन्त्रताको माग गरेका थिए। त्यसैले उनलाई ब्रिटिश सरकारले सजाय दिनुको लागि अदालतमा बोलायो। अदालतमा बस्ने प्रयत्न गरेको कारणले उनीमाथि जरिवाना गरियो। दादाभाई नौरोजी कांग्रेसका ती वयोवृद्ध मध्ये एक मानिन्छन्, जसले स्वतन्त्रताको मागको साथसाथै ब्रिटिश सरकारसँग समर्पक बनाइराख्ने महत्त्वलाई नजरअन्दाज गरेनन्।

चैते धान रोप्ने घमाघम

ईटहरी/ सुनसरीका किसान यतिबेला चैते (हिउँदे) धान रोप्न व्यस्त छन्। पर्याप्त सिँचाइ सुविधा पुगेका र सिमसार क्षेत्रका किसानलाई हाल धान रोपाईं गर्न थ्याइन्थ्याइ छ।

जिल्लामा चैते (हिउँदे) र बर्खे गरी दुईपटक धान उत्पादन हुने गरेको छ। मकैभन्दा धानबाट राम्रो उत्पादन हुने र दुईपटक धान लगाउँदा एक बाली बिक्री गरेर आम्दानी गर्न सकिने भएकाले यसतर्फ किसानको आकर्षण छ। सुनसरीको रामधुनी नगरपालिका-६ का किसान भावना माम्रीका अनुसार एउटै खेतमा वर्षमा तीनपटकसम्म बाली लगाउन सकिन्छ। चैते धान समयमा रोपाईं गर्न सकियो भने उत्पादन पनि राम्रो हुन्छ। एउटै खेतबारोमा बर्खे धान, चैते धानका साथै फापर/तोरी लगाइने गरेको उनको भनाइ छ। जिल्लामा हाल चार हजार ६०० हेक्टर क्षेत्रफलमा चैते धान खेती हुने गरेको छ। गत वर्ष चार हजार छ हेक्टरमा

गरिएको चैते धानखेतीबाट २३ हजार १६० भेट्रिकटन धान उत्पादन भएको कृषि ज्ञान केन्द्रका सूचना अधिकारी प्रवीणलाल श्रेष्ठले जानकारी दिए।

चैते धानमा बर्खे धानको तुलनामा रोग तथा कीटाणुनाशक लाग्ने र उत्पादन पनि राम्रो हुने भएकाले किसानको आकर्षण बढ्दो छ। सुनसरीमा विशेषगरी चैते-१, चैते-५ र हदिनाथ-३ जातको धान बढी रोप्ने गरिएको छ।

चैते धानको उत्पादन राम्रो हुने र बजार मूल्यसमेत अनुकूल रहने भएकाले किसानले चैते धानखेती गर्न रुचाउने गरेका छन्। सुनसरीको बराहक्षेत्र नगरपालिका-५, ६ र ७, रामधुनी नगरपालिका-६, ७ र ९, भोक्राडा तथा इटहरीलगायत क्षेत्रमा चैते धान रोपाईं बढी हुने गरेको छ। नहर तथा पैनी सिँचाइ सुविधा पुगेका र तरकारीखेती कम हुने क्षेत्रमा यस्तो धानखेती बढी हुने गरेको सूचना अधिकारी श्रेष्ठले बताए।

दमकमा देवानले खोले 'माया क्याफे'

दमक । दमकका सामाजिक अनुयायी गजु देवानले युवा पाठ्यविहारीलाई लक्षित गरि क्याफे सञ्चालनमा ल्याएका छन्। दमक चौकको भक्त (मिस्त्री) समिद्ध कम्प्लेक्समा उनले शुक्रवारदेखि सुविधासम्पन्न 'माया क्याफे' सञ्चालनमा ल्याएका हुन्।

सामन्तमीको विशेष अवसर पारेर फूटबल खेलाको पूर्ण राखिप्य हाइलाडी देवानले युवा पाठ्यविहारीलाई लक्षित गरेर पारस्वसायिक रूपमा क्याफे खोलेका हुन्।

उनका अनुसार पछिल्लो समय

क्याफे एसीसहितको सुन्दर वातावरणीय रहेकाले पनि क्याफेले उपलब्ध गराउने सवै सेवाहरू उपभोक्ताहरूको मन जित्ने छ। क्याफेमा विशेष गरि कफीका छुट्टै स्वाद संगै आनन्द महशुस गर्ने छन्।

दमकमा निकै लोकप्रिय बन्दै गएको क्याफेको जीवन्तशीला छुट्टै व्यवस्थापनमा खोलिएको यसै क्याफेले युवाहरूको मन जित्ने दमक तेवन्दाको डोजाडका अध्यक्ष जितु सिमालेले बताए।

राजनीति रूपमा नेपाली कांग्रेस दमक १ का समापति,

Log on गर्नुहोस्
purbasandesh.com
EPAPER न पूर्वसन्देश पत्रिका हेर्नुहोस्

साहित्य/सिर्जना

शहीद

◆ शालत प्रसाद भट्टराई

ज्यादै दुःख पर्यो हरे विचरा पानी नपाई मच्यो।
नालापानीको युद्धबाट विभिने बलभद्र कुचर थियो ॥
कति दुःख पाएको होला जननीको दुर्दशा तुलो भयो।
पानीसम्म पिपर भए पनि बाँच्ने इराधा थियो ॥१॥

भक्ति थापा र अमरको बयान, भेटे जतिको गरु।
कोत पर्व भण्डार खालमा, कति मरे वर्णन कतै काँच गरु ॥
भीमसेन नमई नेपालको नाम राख्ने गाड्यो थियो।
रणबहादुरले प्रशंसा गरी लिए, नाम उच्चा भीमको भयो ॥२॥

कुकमीहरूले आखिर महा, जेलमा मारिदिए।
गंगाला, धर्ममत्त चार सुपुतको भण्डुड्याई मारिदिए।
धन्य नेपाल आमा तिमिले, बीरलाई जन्माईदियो।
धेरै सुपुत्र शहीद हुने पुगे, स्वर्णकार लेखी दियो ॥३॥

देशका निमित्त कति दुःख गरे एकछिन स्तब्ध होऊ।
रत्नकुमार, रत्नमी, नेत्र धिमिरे, रामनाथ विभुति बुकिलिछ ॥
निरंकुश शासन चलाउनेहरूमा शोच विचारै भए।
केही शहीद हुई पुगने मृत्यु गराई लिए ॥४॥

- दृष्टि एक सिर्जना अनेकबाट

ज्ञान सागर

- २००) नेपालले थम सम्मोहता गरेको पहिलो राष्ट्र कुन हो ?
उत्तर :- कतार
- २०१) जन-आन्दोलन २ मा सहिद हुने एकमात्र विदेशी को हुन ?
उत्तर :- मोजाम्बद जागिर (आत)
- २०२) नैर आवासीय नेपाली दिवस कहिले मनाईन्छ ?
उत्तर :- अक्टोबर ११
- २०३) विश्वमै दुर्लभ मानिएको हिलेकाका चरा नेपालको कुन राष्ट्रिय निकुञ्जमा पाईन्छ ?
उत्तर :- चिन्तवन रािन
- २०४) एपीको आभियानको घोषणा गर्ने अमेरिकी राष्ट्रपति को हुन ?
उत्तर :- जोन एफ. केनेडी
- २०५) निलगाईलाई अर्को के नामले चिनिन्छ ?
उत्तर :- घोडाघ्या
- २०६) नेपालमा पहिलो डलिन महालेखन कोहले र कहाँ सम्पन्न भयो ?
उत्तर :- वि.स २०६३ श्रावण ४-६ कैलाली,
- २०७) भृगोल बन्द त्रिक भासको कुन शब्दबाट लिईएको हो ?
उत्तर :- न्यन्त्रचक्राभञ्ज शब्दबाट
- २०८) एसिया र यूरोप दुवै महादेशमा फैलिएका देश कुन कुन हुन ?
उत्तर :- रूस र टर्की
- २०९) एसिया र अफ्रीका महादेशको बिचमा लालसागर छ, भने एसिया र उत्तर अमेरिका महादेशको बिचमा कुन सागर रहेको छ ?
उत्तर :- बेरिङ सागर
- २१०) क्यास्पियन ताल कुन दुई देशको बिचमा पर्दछ ?
उत्तर :- इरान र रूसको बिचमा

स्वास्थ्य

अमलाका छन्, यति धेरै फाईदा

भिटामिन सीको सर्वोत्तम स्रोत मानिने अमलामा तीन सुन्तला बराबर भिटामिन सी एक अमलामा हुन्छ। अमलालाई आयुर्वेदिक औषधिको रूपमा पनि प्रयोग गरेको पाइन्छ। यसमा गालिक एसिड, टानिनिक एसिड, सेलुलोज, क्याल्शियम, अल्बुमिन जस्ता रसायनिक तत्व पाइन्छ। यसलाई अन्वय तथा विभिन्न किसिमका मिठाइहरू बनाउन पनि प्रयोग गरिन्छ।

- १. जाडो मौसममा अमला सेवनका केही विशेष फाइदाहरू छन्। अमलाको सेवनमा तुलो गुण भनेको यसलाई पकाएपछि पनि यसमा समावेश भिटामिन सी थक्यत नै रहन्छ। अमलामा क्रोमियम बढी मात्रामा हुन्छ। अमला हरियो होस् अथवा ताजा अथवा सुकाएको भए पनि यसको गुण कहिल्यै कम हुँदैन। अमला धेरै गुणकारी हुन्छ। हरेक मौसममा यसको सेवन गर्न सकिन्छ। तर जाडोमा यसको सेवन गर्दा विशेष फाइदा हुन्छ। अमलाको सेवनले रुखा(खोकी), छाला, नेत्र रोग तथा केशका लागि अति उपयोगी टनिक हो।
- २. अमलाको सेवनले बृद्धोपन हुनबाट जोगाउनुका साथै मधुमेह तथा मुटुसम्बन्धी रोग लाग्नबाट बचाउँछ।
- ३. यसको सेवनले शरीरमा भएका विकार पदार्थहरू बाहिर निकाल्न मद्दत गर्छ।
- ४. अमलाको नियमित सेवनले शरीरमा रोग प्रतिरोधात्मक क्षमतालाई मजबुत बनाउनुका साथै रगत सफा गराउन मद्दत गर्छ।
- ५. यसको नियमित सेवनले कपाललाई सुन्दर बनाउन मद्दत गर्छ। अमलाको सेवनले केश फर्न कम हुन्छ, यसले केशको जरालाई बलियो प्रदान गर्छ।
- ६. अमलाको सेवन गर्नाले रुखाखोकी निको हुनुका साथै
- ७. अमलाको सेवनले बृद्धोपन हुनबाट जोगाउनुका साथै मधुमेह तथा मुटुसम्बन्धी रोग लाग्नबाट बचाउँछ।
- ८. अमलाको सेवनले शरीरमा भएको विकार पदार्थहरू बाहिर निकाल्न मद्दत गर्छ। वास्तवमा यो क्रोमियम इन्सुलिन बनाउने सेल्सहरूलाई एक्टिभ गर्छ र यो हार्मोनको काम शरीरमा रूढ शुरलाई नियन्त्रण गर्छ।
- ९. जाडो मौसममा बिहान खानामा अमलाको अन्वय अथवा मुखा सेवन गर्नाले तपाईं वर्षभरि नै स्वस्थ रहनु हुन्छ।
- १०. अमलाको जुरसमा मह मिलाएर पिउनले मोतिबिन्दुको समस्या भएकालेलाई फाइदा प्राप्त हुन्छ।

आर्थिक

सुन खरीदमा देखिएन रुची

दमक । पाथीभरामा दर्शनाथीले चढाएको सुन लिलामीका लागि पाँचौं पटक सूचना जारी गरिएपनि आवेदन परेको छैन।

मन्त्रिण्डमा संकलित सुन रिफाइन गरि पाथीभरा क्षेत्र विकास समितिले लिलामीका लागि सिलबन्दी बोलाएर आद्वान गरि पटकपटक सूचना जारी गर्दा समेत कुनै आवेदन नपरेको हो। समितिसँग मौज्दात रहेको एक सय ७८ तोला ८२ लाल सुन लिलामीको लागि सूचना जारी गरिएको भए पनि आवेदन नपरेको समितिका सूचना अधिकारी नवीन निरौलाका जानकारी दिए। उनका अनुसार समितिले गत गत फागुन २१ गते १५ दिने सूचना जारी गरि प्रतिठोला न्यूनतम तीन तोला १५ हजार चार सय रुपियाँबाट बढेर सिलबन्दी बोलपत्र पेश गर्न आग्रह गरेको थियो।

१५ दिने सूचना जारी गरिए पनि कार्यालयमा कुनै आवेदन नपरेकाले सुन लिलामी हुन नसकेको बताइएको छ। समितिले लिलामीको लागि चालु आर्थिक वर्षमा दुई पटक र गत आर्थिक वर्षमा तीन पटक सूचना जारी गरेको थियो। चौबीसै नौथो पटक सूचना गर्दा गत पुष अन्तिम साता लिलाम भएको छ। समितिसँग रहेको पाँच हजार दुई सय ९८ तोला चौडी प्रतिठोला चार हजार तीन सय रुपियाँमा लिलाम भएको समितिले जनाएको छ।

<p>दैनिक राष्ट्रिय पत्रिका</p> <p>आज मिति २०७२ साल चैत्र १५ गते आइतबार 29 Mar. 2025</p> <p>मिति : एकादशी ९८६९३१०८९२९८९७९०९१५९</p>	<p>नेपाल</p> <p>धन लाभ हुने दिन । मान गले पडिलत ।</p>	<p>पारिवारिक समस्या । बाहिरी क्षेत्रबाट केपी लाभ ।</p>	<p>शरीरको घन्टामाले धन लाभ । उत्तम साजा ।</p>	<p>सरकारको अर्थजोडा । आ सटानी बड्ने ।</p>			
	<p>बुध</p> <p>इ उ ए ओ वा वि वु वे चो</p> <p>व्यावसायबाट गड्ढे कमाई । नशा सबन्धी सामान्य समस्या ।</p>	<p>सिंह</p> <p>आईबहिनीबाट प्रहजोडा । अठ्ठानी बड्ने ।</p>	<p>वृषिक</p> <p>तो ना नि नै ने नो या थि यु</p> <p>धर्म कर्मका सर्वार्थ । पढाईमा सफलता ।</p>	<p>कुम्भ</p> <p>नै नै गो सा सी सै सै सो द</p> <p>तल अतिक्रम जवाड्ने । अठ्ठानी सामान्य ।</p>	<p>मिथुन</p> <p>का कि कु छ ड छ के को हा</p> <p>सन्तानबाट सुरु, धन लाभ । बोलीमा समस्या ।</p>	<p>कन्या</p> <p>बोलीले राष्ट्र सामान हराउने । शिक्षामा प्रजाति ।</p>	<p>धनु</p> <p>य यो भा भी भ धा फा ड भे</p> <p>दिदीदाजु काकाको प्रजाति । राजो लाभ ।</p>

